

Kontrolní závěr z kontrolní akce

17/14

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit příspěvková organizace Národní ústav duševního zdraví

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2017 pod číslem 17/14. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit příspěvková organizace Národní ústav duševního zdraví.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od dubna do října 2017.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2014 až 2016, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Národní ústav duševního zdraví, Klecany (dále také „NÚDZ“);
Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZd“ nebo „ministerstvo“).

Kolegium NKÚ na svém I. jednání, které se konalo dne 22. ledna 2018,

schválilo usnesením č. 8/I/2018

kontrolní závěr v tomto znění:

Klíčová fakta o kontrole

NÚDZ hospodaří bez příspěvku na provoz od zřizovatele	Ministerstvo zdravotnictví neposkytovalo v letech 2014 až 2016 příspěvek na provoz, s výjimkou roku 2016, kdy poskytlo jednorázový příspěvek ve výši 25 mil. Kč.
222 mil. Kč	Celkové náklady NÚDZ v roce 2016.
Projekty	Dotace získané na základě úspěšnosti v grantových řízeních tvořily v roce 2016 celkem 78 % všech příjmů organizace, k nejvýznamějším patří dotace od GA ČR ¹ , dotace z RVO ² , AZV ³ a z programu NPU I ⁴ .
Finanční nejistota po roce 2020	Stěžejní část výnosů představují finanční prostředky z programu <i>Národní program udržitelnosti I</i> , jehož čerpání končí v roce 2020. Další prostředky na provoz nejsou garantovány.
Chyby v účetnictví organizace	V letech 2014 až 2016 nevedl NÚDZ správné a úplné účetnictví.
Chybné ocenění nového objektu v Klecanech	NÚDZ účtoval o pořízení stavby svého sídla pozdě a v nesprávné výši.
NÚDZ nemá zaveden účinný vnitřní kontrolní systém	V NÚDZ není zřízen interní audit, chybějí vnitřní předpisy a nejsou nastavena pravidla vnitřní kontroly.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Národní ústav duševního zdraví. Kontrola byla zaměřena především na plnění povinností při nabývání a pozbývání majetku, na účtování o majetku, na vybrané náklady, na kvalitu vnitřního kontrolního systému.

NKÚ prověřil hospodaření s majetkem v hodnotě více než 530 mil. Kč, výše kontrolou ověřených peněžních prostředků dosáhla necelých 10 mil. Kč.

Kontrola byla vykonána i na Ministerstvu zdravotnictví, které je zřizovatelem NÚDZ. Cílem kontroly bylo ověřit záměry MZd ve způsobu financování a perspektivě další činnosti NÚDZ zvláště po roce 2020, kterým končí čerpání finančních prostředků z programu *Národní program udržitelnosti I* (projekt LO1611 – *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví*⁵).

¹ GA ČR – Grantová agentura ČR.

² RVO – Rozvoj výzkumných institucí, institucionální podpora.

³ AZV – Agentura pro zdravotnický výzkum ČR.

⁴ Program NPU I – *Národní program udržitelnosti I*.

⁵ Projekt LO1611 – *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví* (dále také „projekt Udržitelnost pro NÚDZ“).

NKÚ při kontrole zjistil:

- Účetnictví NÚDZ nebylo v kontrolovaném období 2014 až 2016 správné a úplné ve smyslu ustanovení § 8 zákona č. 563/1991 Sb.⁶ Rozsah zjištěných nedostatků byl značný.
- NÚDZ v roce 2014 v Klecanech dokončil výstavbu budovy, o pořízení budovy účtoval s více než ročním zpožděním a v nesprávném ocenění.
- NÚDZ užívá pozemky jiného vlastníka, na kterých má umístěnou stavbu příjezdové komunikace a parkoviště, a naopak jiné subjekty užívají pozemek NÚDZ, který je jediným přístupem k jejich nemovitému majetku. Tyto majetkoprávní vztahy nejsou od roku 2010 dořešeny a ani nejsou podnikány ze strany NÚDZ kroky k nápravě.
- Při převodech nemovitého majetku a při vyřazování movitého majetku nebyla vydávána rozhodnutí o nepotřebnosti majetku.
- U dvou ze čtyř kontrolovaných projektů v oblasti výzkumné, vývojové a inovační činnosti NKÚ zjistil skutečnosti nasvědčující neoprávněnému použití peněžních prostředků ze státního rozpočtu celkem ve výši 100 166 Kč.
- Ve všech oblastech kontroly je nevyhovující stav vnitřních předpisů, které mají upravovat postupy při nakládání s majetkem a peněžními prostředky státu, případně předpisy chybějí.
- NÚDZ nemá zřízen útvar interního auditu, interní audit byl v letech 2014 až 2016 zajišťován na základě uzavřených dohod o provedení práce v rozsahu 12,5 hodiny měsíčně. Plán kontrolní činnosti pro interní audit neměl NÚDZ vypracován.
- Financování provozní činnosti ze strany Ministerstva zdravotnictví je omezené. Ministerstvo zdravotnictví poskytlo v roce 2016 na činnost NÚDZ jednorázový příspěvek ve výši 25 mil. Kč, pravidelné provozní prostředky k financování jeho hlavní činnosti neposkytuje. MZd nezná skutečnou finanční potřebu své příspěvkové organizace, čímž neplní dostatečně povinnosti vyplývající z ustanovení § 39 zákona č. 218/2000 Sb.

Doporučení

NKÚ doporučuje uspořádat majetkoprávní vztahy k pozemkům, na kterých jsou zřízeny stavby NÚDZ, přitom tyto pozemky jsou ve vlastnictví jiného vlastníka.

NKÚ doporučuje přijmout opatření směřující k nastavení účinného vnitřního kontrolního systému, zejména provést audit platných vnitřních předpisů, jejich aktualizaci, resp. vnitřními předpisy stanovit pravidla v oblastech dosud neupravených.

NKÚ pokládá za potřebné v dostatečném časovém předstihu před ukončením financování z projektu *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví* v roce 2020 vyjasnit ze strany MZd systém dalšího financování provozní činnosti NÚDZ.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

⁶ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

II. Úvod do kontrované problematiky

1. Právní a ekonomické postavení NÚDZ

NÚDZ je příspěvkovou organizací podle zákona č. 219/2000 Sb.⁷ a je účetní jednotkou podle zákona č. 563/1991 Sb. Zřizovatelem NÚDZ je Ministerstvo zdravotnictví. NÚDZ je právnickou osobou, která hospodaří s majetkem a peněžními prostředky státu.

Národní ústav duševního zdraví je od 1. 1. 2015⁸ nový název Psychiatrického centra Praha. Od 1. 1. 2015 je sídlem NÚDZ nově postavený areál v Klecanech, kam se organizace přestěhovala z objektů užívaných v areálu Psychiatrické nemocnice Bohnice.

NÚDZ hospodaří s majetkem státu, ke kterému má příslušnost hospodaření, a dále s peněžními prostředky přijatými ze státního rozpočtu, z nichž převážnou část v kontrovaném období tvořily dotace, dále s prostředky svých fondů a dalšími peněžními prostředky.

Celková aktiva NÚDZ k 31. 12. 2016 v netto hodnotě činila 656 111 335,92 Kč. Celkové výnosy za rok 2016 činily 218 029 761,82 Kč, z toho výnosy z transferů činily částku 171 091 036,09 Kč. Další ekonomické ukazatele NÚDZ jsou uvedeny v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Tabulka č. 1: Přehled dotací zaúčtovaných na účtu 671 – Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů (v Kč)

Název	Období		
	2014	2015	2016
Dotace od MZd	–	–	26 200 736,00
Dotace od GA ČR	10 416 000,00	10 682 000,00	20 811 600,00
Dotace od MŠMT	743 030,08	232 000,00	242 156,00
Dotace od MV	6 693 309,15	6 350 244,08	–
Dotace z NPU I (MŠMT)	–	–	60 176 000,00
Dotace z RVO (MZd)	11 624 000,00	11 666 000,00	13 504 000,00
Dotace z EU	–	889 421,90	3 306 354,37
Dotace od IGA	18 996 187,82	15 922 257,56	–
Dotace od AZV	–	6 215 000,00	20 322 425,35
Neinvestiční dotace projekt NÚDZ	15 897 027,79	146 451 873,48	–
Podíl investiční dotace projekt NÚDZ (odpisy)	–	–	26 527 764,37
CELKEM	64 369 554,84	198 408 797,02	171 091 039,09

Zdroj: hlavní účetní kniha k 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

Výnosy z transferů představují dotace, které tvořily v roce 2014 přes 67 % celkových výnosů NÚDZ, v roce 2015 překročily 88 % a v roce 2016 byl podíl dotací na celkových výnosech NÚDZ vyšší než 78 %.

Výnosy z tržeb od zdravotních pojišťoven za realizovanou zdravotní péči představovaly v roce 2014 necelých 26 % celkových výnosů NÚDZ, v roce 2015 činily necelých 10 % a v roce 2016 překročily 14 %.

⁷ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

⁸ Na základě opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 1. prosince 2014 čj. MZDR 20341/2014-4/FIN, které měnilo a doplňovalo rozhodnutí ze dne 28. května 1993 včetně jeho dodatků ze dne 1. 8. 2001 čj. 16037/2001 a 29. 5. 2012 čj. 17267-XV/2012, byl název Psychiatrické centrum Praha k 1. 1. 2015 změněn na Národní ústav duševního zdraví.

2. Předmět činnosti NÚDZ

NÚDZ vykonává zejména vědeckou a výzkumnou činnost zaměřenou na duševní choroby a na oblast duševního zdraví. V klinickém centru, které má ambulantní i lůžkovou část, poskytuje zdravotní služby v oborech např. psychiatrie, klinická psychologie, neurologie, radiologie, zobrazovací metody – magnetická rezonance, dále také poskytuje služby sociální.

NÚDZ je centrem základního a aplikovaného biomedicínského výzkumu, funguje jako referenční pracoviště pro oblast aplikovaných neurověd a duševního zdraví, poskytuje empirická data a expertizy pro státní správu v oblasti organizace péče o duševní zdraví.

3. Hospodaření s majetkem NÚDZ v letech 2014 až 2016

NÚDZ v roce 2014 dokončil výstavbu budovy sídla NÚDZ v Klecanech a po přestěhování z objektů v Praze – Bohnicích zahájil dnem 1. 1. 2015 činnost v novém areálu.

Výstavba objektu NÚDZ byla financována z OP *Výzkum a vývoj pro inovace*, prioritní osa 2, regionální VaV centra (2011–2015). Poskytovatelem dotace a řídicím orgánem operačního programu bylo MŠMT. Celkové výdaje na projekt činily 880 651 249 Kč.

4. Projekt *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví*

Od roku 2016 čerpá NÚDZ finanční prostředky z programu NPU I, a to v rámci projektu *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví*. Poskytovatelem dotace a řídicím orgánem operačního programu je MŠMT.

III. Rozsah kontroly

Kontrola bylo podrobena hospodaření NÚDZ s majetkem a peněžními prostředky státu v letech 2014 až 2016, zejména bylo kontrolou ověřováno, zda NÚDZ plnil povinnosti stanovené zákony č. 219/2000 Sb. a č. 218/2000 Sb.⁹

Kontrolováno bylo rovněž dodržování zákona č. 563/1991 Sb. a prováděcí vyhlášky č. 410/2009 Sb.¹⁰, zejména soulad fakturace se smlouvami, správnost zaúčtování pořízení majetku na příslušné majetkové účty, ve správném ocenění a v období časově a věcně souvisejícím. Skupina kontrolujících dále ověřovala způsob stanovení a účtování odpisů a včasnost zahájení odpisování majetku.

Kontrolované oblasti a v jejich rámci konkrétní kontrolované případy byly vybrány na základě identifikovaných rizik a hodnotové i věcné významnosti, zejména finanční výše vynaložených nákladů a netto hodnoty majetku.

Předmětem kontroly nebylo zadání veřejné zakázky na výběr dodavatele stavby ani průběh realizace výstavby, kontrola se v souvislosti s novou stavbou zaměřila na dodržování postupů účtování o pořízeném majetku.

V oblasti pořízování dlouhodobého majetku – zdravotnických přístrojů a vybavení – bylo kontrolou ověřováno, zda náklady na pořízení majetku byly vynaloženy účelně a hospodárně,

⁹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁰ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

byla posuzována opodstatněnost nabytí majetku z hlediska potřebnosti pro zabezpečení činnosti NÚDZ a dále bylo kontrolou ověřováno, zda zadávání veřejných zakázek probíhalo v souladu s postupy stanovenými zákonem č. 137/2006 Sb.¹¹

Kontrolováno bylo také dodržování postupů při čerpání účelové podpory formou dotace v oblasti výzkumu, vývoje a inovací dle zákona č. 130/2002 Sb.¹²

Kontrolní činnost se zaměřila i na zjištění účinnosti a přiměřenosti vnitřního kontrolního systému, definovaného v zákoně č. 320/2001 Sb.¹³

Kontrola na Ministerstvu zdravotnictví byla podrobena činnost ministerstva jako zřizovatele příspěvkové organizace Národní ústav duševního zdraví, zejména způsob a rozsah zajištění financování jeho činnosti.

Hodnota kontrolovaného majetku za kontrolované období činila 532 159 317,55 Kč.

Objem kontrolovaných finančních prostředků za kontrolované období činil 9 667 013 Kč.

IV. Podrobnosti ke zjištěným skutečnostem

1. Účtování o majetku

Kontrola se zaměřila na ověření, zda NÚDZ v souvislosti s pořizováním majetku dodržuje účetní postupy a metody stanovené zákonem o účetnictví a prováděcími předpisy.

Nová budova NÚDZ

NÚDZ postupoval v rozporu se zákonem o účetnictví, když o pořízení stavby a interiéru budovy neúčtoval ve správné výši a ke dni, kdy byl majetek způsobilý k užívání, ale až s více než ročním zpožděním, pořizovací cenu stavby určil nesprávně, chybně účtoval o dalším majetku v souvislosti se stavbou, jako o majetku účtoval i o službách, nezahájil odpisování řádně a včas, a ovlivnil tak výši odpisů z majetku a tím i výši nákladů NÚDZ.

Stavba v Klecanech byla dokončena a zkolaudována dne 24. 11. 2014. O pořízení budovy NÚDZ účtoval na účet 021 – *Stavby* nesprávně až s více než ročním zpožděním ke dni 31. 12. 2015.

NÚDZ chybně ocenil majetek „budova NÚDZ“, když nesprávně stanovil jednotlivé náklady, které vstupují do pořizovací ceny. NÚDZ zaúčtoval majetek „budova NÚDZ“ v pořizovací ceně 419 193 068 Kč, tj. o 2 262 080 Kč nižší, než činily náklady na pořízení majetku ve výši 421 455 148 Kč (včetně ocenění technického zhodnocení realizovaného v roce 2015) vyčíslené skupinou kontrolujících.

Rozdíl ve výši ocenění budovy byl způsoben tím, že NÚDZ např.:

– zahrnul do pořizovací ceny budovy:

- 572 359,04 Kč jakožto náklady na právní služby poskytnuté v roce 2014, které nesouvisely s výstavbou budovy;

¹¹ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹² Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací).

¹³ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

- 1 925 073,70 Kč jakožto náklady na právní služby poskytnuté v roce 2015, které nesouvisely s výstavbou budovy (např. právní služby v souvislosti s VZ na pořízení software a tiskáren, lékařských přístrojů a laboratoří, nábytku, vybavení grafického studia, právní servis při jednání s ÚOHS);
- 164 318,00 Kč jakožto náklady na pořízení pokladního a skladového systému v roce 2015;

– nezahrnul do pořizovací ceny budovy:

- 813 543,50 Kč jakožto náklady za poskytnuté služby v souvislosti s výstavbou budovy;
- 4 110 287,14 Kč jakožto náklady za dodaný majetek, který je součástí stavby.

NÚDZ nepostupoval v souladu se zákonem o účetnictví, neboť:

- do ocenění budovy zahrnul náklady, které nesouvisely s jejím pořízením (právní služby a náklady na pokladní a skladový systém), a naopak
- do pořizovací ceny nezahrnul některé náklady související s pořízením budovy a náklady na pořízení majetku, který tvoří nedílnou součást budovy,
- nezvýšil ocenění budovy o technické zhodnocení ve výši 17 325 251,27 Kč.

NÚDZ v letech 2014 až 2016 ovlivnil výši odpisů budovy NÚDZ tím, že nezařadil stavbu do užívání ke dni kolaudace stavby, ale až o 13 měsíců později, odpisování budovy NÚDZ zahájil od 1. 1. 2016 z nesprávně stanovené pořizovací ceny majetku a neúčtoval o technickém zhodnocení majetku provedeném v roce 2015.

NÚDZ nepostupoval v souladu s ustanovením § 3 odst. 1, § 28 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., neboť v účetních knihách roku 2014 neúčtoval o zařazení budovy NÚDZ v pořizovací ceně 404 129 896,73 Kč do užívání a vykázal tento majetek jako nedokončený, ačkoliv se jednalo o majetek, který již byl způsobilý k užívání.

Nezařazení majetku do užívání ke dni jeho uvedení do stavu způsobilého k užívání a neúčtování o technickém zhodnocení budovy ve spojení s nesprávně stanovenou pořizovací cenou vedlo ve svém důsledku k tomu, že NÚDZ zaúčtoval odpisy dlouhodobého majetku v účetních knihách roku 2014 v částce o 420 969 Kč nižší, než měl zaúčtovat, v účetních knihách roku 2015 v částce o 5 051 628 Kč nižší, než měl zaúčtovat, a v účetních knihách roku 2016 v částce o 28 272 Kč nižší, než měl zaúčtovat.

Dále NÚDZ neúčtoval o nevyfakturovaných dodávkách – nákladech – v souvislosti s výstavbou budovy (za stavební práce, architektonické práce, síťovou infrastrukturu a činnosti BOZP uskutečněné před datem kolaudace stavby) v celkové částce 77 823 523,30 Kč.

Ve výkazech *rozvaha* a *výkaz zisku a ztráty* tak NÚDZ vykázal nesprávné údaje a jeho účetnictví nebylo v účetním období 2014 až 2016 správné a úplné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona o účetnictví.

Kontrolou bylo zjištěno, že NÚDZ k 31. 12. 2015 kromě „budovy NÚDZ“ zaúčtoval na účet 021 – *Stavby* chybně majetek a služby s názvem „*Budova NÚDZ – INTERIÉR*“ v celkové pořizovací ceně 28 889 372 Kč. Tento majetek a služby dle zjišťovacího protokolu o provedených stavebních pracích NÚDZ převzal 30. 11. 2014. Dle inventurního soupisu o provedené inventuře k 31. 12. 2015 se jednalo celkem o 8 159 položek majetku a služeb s pořizovací cenou od 6,17 Kč až po 545 105,00 Kč za položku.

Na účet 021 – *Stavby* zaúčtoval NÚDZ celkem 1 606 položek majetku v celkové hodnotě 4 110 287,14 Kč (např. „*obklady stěn, podhledy, tapety*“) a 6 položek v celkové výši

813 543,50 Kč za služby související s výstavbou budovy (např. náklady za „koordinace postupů prací s ostatními profesemi, přesun hmot, stavební výpomoci, úklidové práce, zpracování výrobní technické dokumentace, montážní práce a doprava“). Tyto náklady měly být správně zahrnuty do pořizovací ceny budovy NÚDZ.

Z uvedených 8 159 ks položek majetku a služeb nesplňovalo podmínky pro zaúčtování na účet 021 – *Stavby* celkem 6 547 ks položek v celkové pořizovací ceně 23 965 541 Kč.

Na účet 021 – *Stavby* zaúčtoval NÚDZ také celkem 2 941 položek samostatného majetku v celkové částce 2 982 043,22 Kč. Tento majetek měl být ke dni zařazení do užívání v listopadu roku 2014 zaúčtován do nákladů na účet 501 – *Spotřeba materiálu*, jelikož se jednalo o majetek, který nesplňuje ani podmínku dolní hranice pro vykazování na majetkovém účtu 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek*. Jednalo se např. o 500 ks ramínek na šaty, 500 ks drobných předmětů na toaletách, 335 ks odpadkových košů, 140 ks květin, 198 ks obrazů. Dále byly na účet 021 – *Stavby* účtovány např. některé židle, šicí stroj, stojací lampy, vše v pořizovací ceně nižší než 3 000 Kč za jeden kus.

NÚDZ nesprávně tento majetek zaúčtoval na účet 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*, kde jej evidoval až do 31. 12. 2015, tj. do doby jeho zaúčtování na účet 021 – *Stavby*. Od roku 2016 NÚDZ chybně zahájil u tohoto majetku odpisování a v roce 2016 provedl 100% odpis tohoto majetku.

Druhou skupinu majetku tvořilo 3 591 ks majetku v celkové pořizovací ceně 19 741 430,15 Kč s dobou použitelnosti delší než jeden rok a pořizovací cenou větší než 3 000 Kč a zároveň nižší než 40 000 Kč. Jednalo se např. o 3 obrazy, 947 židlí, křesel a lavic, 1 rotoped, 7 vysavačů, 6 jídelních stolanů, 2 ledničky.

Také tento majetek NÚDZ nesprávně zaúčtoval na účet 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* a k 31. 12. 2015 ho přeúčtoval na účet 021 – *Stavby*, od 1. 1. 2016 zahájil jeho odpisování, ačkoliv ho měl správně zaúčtovat na účet 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* a odpisování vůbec neprovádět.

Na účet 021 – *Stavby* zaúčtoval NÚDZ nesprávně také celkem 15 ks majetku v celkové pořizovací ceně 1 242 067,09 Kč, o jehož pořízení mělo být účtováno na účtu 022 – *Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí*, neboť se jedná o majetek s pořizovací cenou vyšší než 40 000 Kč, který není součástí stavby (např. elektrická keramická pec, pianino). NÚDZ tento majetek převzal dne 30. 11. 2014, avšak do evidence majetku ho zařadil až k 31. 12. 2015 a do této doby majetek neodpisoval.

Software

NÚDZ v letech 2014 až 2016 v 5 kontrolovaných případech nezařadil majetek – software – v celkové pořizovací ceně 4 699 929 Kč do užívání ke dni, kdy byl uveden do stavu způsobilého k užívání, ale až k 31. 12. roku, ve kterém byl majetek pořízen, nezačal tak odpisování majetku prvním dnem měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém došlo k jeho zařazení do užívání, čímž zaúčtoval odpisy dlouhodobého majetku v účetních knihách roku 2014 v částce o 75 117 Kč nižší a v účetních knihách roku 2015 v částce o 1 010 850 Kč nižší, než měl zaúčtovat.

Ve výkazech *rozvaha* a *výkaz zisku a ztráty* tak NÚDZ vykázal nesprávné údaje a jeho účetnictví nebylo v účetním období 2014 až 2016 správné a úplné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona o účetnictví.

Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí

Ke kontrole byly vybrány 4 položky majetku – pultový mrazicí box, laboratorní přístroj Chemi Dox, přístroj pro spánkovou deprivaci a hlubokomrazicí box v pořizovací ceně celkem 1 418 818 Kč.

Kontrolou bylo zjištěno, že hlubokomrazicí box za 299 838 Kč koupil NÚDZ dne 3. 4. 2014, o jeho pořízení účtoval až dne 31. 12. 2014 a jeho odpisování zahájil až v lednu 2016. Tímto pochybením NÚDZ v roce 2014 zaúčtoval odpisy nižší o částku 49 976 Kč a v roce 2015 o 74 964 Kč nižší, než měl zaúčtovat.

Ve výkazech *rozvaha* a *výkaz zisku a ztráty* tak NÚDZ vykázal nesprávné údaje a jeho účetnictví nebylo v účetním období 2014 až 2016 správné a úplné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona o účetnictví.

2. Nákupy majetku

Zakoupený majetek v roce 2014 zařadil NÚDZ do užívání v hodnotě necelých 7,5 mil. Kč, v roce 2015 v hodnotě téměř 165 mil. Kč (v této částce není zahrnuta hodnota pořízené stavby budovy NÚDZ) a v roce 2016 v hodnotě necelé 4 mil. Kč. Zkontrolováno bylo 6 veřejných zakázek, na jejichž základě byl pořízen majetek – zdravotnické přístroje a vybavení – v celkové pořizovací ceně 36 030 455 Kč.

Kontrolou byly prověřeny nákupy celkem 23 položek dlouhodobého majetku, jednalo se o konfokální mikroskop, stereotaktický přístroj, vybavení zvířetníku, přístroje pro chromatografii/hmotnostní spektrometrii, NÚDZ – centrifugy a dodávku přístrojů rTMS (magnetických stimulátorů). Kontrolou bylo zjištěno, že pořízení tohoto majetku bylo pro plnění stanovených výzkumných úkolů nezbytné a postupy při zadávání veřejných zakázek stanovené v zákoně č. 137/2006 Sb. byly dodrženy.

K žádnému z kontrolovaných případů NÚDZ nedoložil doklady o provedené řídicí kontrole před vznikem závazku – před uzavřením smlouvy.

Zakoupený majetek zařazoval NÚDZ do užívání vždy až k 31. 12. roku, ve kterém byl majetek pořízen, bez ohledu na datum, ke kterému byl majetek uveden do stavu způsobilého k užívání. V návaznosti na pozdní zařazování majetku, na pozdní zahájení odpisování majetku a na změnu způsobu odpisování v průběhu účetního období byla kontrolou NKÚ vyčíslena správná výše odpisů jednotlivých položek majetku a rozdíl oproti odpisům provedeným NÚDZ.

NÚDZ v letech 2014 až 2016 ve všech kontrolovaných případech nepostupoval v souladu se zákonem o účetnictví, a zaúčtoval tak odpisy dlouhodobého majetku a výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů v účetních knihách roku 2014 v částce o 14 782 Kč nižší, než měl zaúčtovat, a v účetních knihách roku 2015 v částce o 613 296 Kč nižší, než měl zaúčtovat.

U 8 položek kontrolovaného majetku změnil NÚDZ od 1. 1. 2016 způsob odpisování, přitom však v lednu 2016 zaúčtoval odpisy tohoto majetku dle původního způsobu odpisování a až od února 2016 účtoval odpisy podle nového způsobu odpisování, čímž nesplnil povinnost použít v příslušném účetním období účetní metody ve znění platném na jeho počátku.

NÚDZ tak zaúčtoval odpisy dlouhodobého majetku a výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů v účetních knihách roku 2016 v částce o 460 216 Kč vyšší, než měl zaúčtovat.

Ve výkazech *rozvaha a výkaz zisku a ztráty* tak NÚDZ vykázal nesprávné údaje a jeho účetnictví nebylo v účetním období 2014 až 2016 správné a úplné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona o účetnictví.

3. Změny příslušnosti hospodaření

Smlouvou o změně příslušnosti hospodaření ze dne 24. 6. 2013 nabylo Psychiatrické centrum Praha (od 1. 1. 2015 NÚDZ) pozemek parc. č. 455/3 v k. ú. Praha – Bohnice pod stavbou č. p. 832, ke které mělo příslušnost hospodaření. MZd smlouvu schválilo dne 19. 7. 2013, NÚDZ však o nabytí pozemku účtoval na účet 031 – *Pozemky* až dne 24. 10. 2014, tj. o 15 měsíců později, než měl.

Psychiatrické centrum Praha (od 1. 1. 2015 NÚDZ) ke dni 31. 12. 2014 vyřadilo z evidence majetku dva pavilony č. p. 115 a č. p. 132 v celkové pořizovací ceně 18 657 328,75 Kč a 5 pozemků v celkové pořizovací ceně 1 460 172 Kč (parc. č. 434, 436, 439/2, 439/3 a 439/4), vše v k. ú. Praha – Bohnice. Jednalo se o nemovitý majetek, který vzhledem ke stěhování do nových prostor v Klecanech již ke své činnosti organizace nepotřebovala.

Smlouvu o změně příslušnosti hospodařit s majetkem České republiky, kterou uvedený majetek převedl jiné příspěvkové organizaci, uzavřel NÚDZ až dne 3. 1. 2017, tedy po více než 2 letech. MZd smlouvu schválilo dne 30. 1. 2017, což je datum účinnosti změny příslušnosti hospodaření s majetkem státu.

NÚDZ tak bez právního důvodu předal majetek jiné příspěvkové organizaci před uzavřením platné smlouvy o převodu, předaný nemovitý majetek v pořizovací ceně 20 117 500,75 Kč předčasně vyřadil z evidence a účetnictví, přestože nenastala skutečnost, která by k takovému postupu opravňovala. Současně také předčasně ukončil odpisování tohoto majetku, čímž zaúčtoval odpisy dlouhodobého majetku v účetních knihách roku 2015 nižší o 373 152 Kč a v účetních knihách roku 2016 nižší o 373 152 Kč.

Současně s nemovitým majetkem předal NÚDZ i movitý majetek v celkové pořizovací ceně 3 195 438,79 Kč, který vyřadil z evidence a účetnictví také k 31. 12. 2014, ačkoliv v té době nebyla uzavřena příslušná smlouva o převodu příslušnosti hospodaření. V důsledku tohoto nesprávného postupu zaúčtoval odpisy dlouhodobého majetku v účetních knihách roku 2015 nižší o 65 840 Kč.

Ve výkazech *rozvaha a výkaz zisku a ztráty* tak NÚDZ vykázal nesprávné údaje a jeho účetnictví nebylo v účetním období 2014 až 2016 správné a úplné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona o účetnictví.

4. Nepotřebný majetek

NÚDZ v letech 2014 až 2016 porušil ustanovení § 14 odst. 7 zákona č. 219/2000 Sb. tím, že ve všech 15 kontrolovaných případech vyřadil nepotřebný majetek v celkové pořizovací hodnotě 1 904 747,60 Kč, aniž by vedoucí organizace písemně rozhodl o nepotřebnosti tohoto majetku.

V případě převodu nemovitého a movitého majetku změnou příslušnosti hospodaření jiné příspěvkové organizaci v areálu v Praze – Bohnicích NÚDZ sice rozhodnutí o nepotřebnosti vydal, ale až dodatečně poté, co si tato jiná příspěvková organizace majetek fyzicky převzala.

V NÚDZ v letech 2014 až 2016 neexistoval komplexní vnitřní předpis zahrnující postupy, pravomoci a odpovědnosti při hospodaření s majetkem.

5. Užívání cizího majetku

Kontrolou bylo zjištěno, že součástí areálu NÚDZ je také příjezdová komunikace a parkoviště, které jsou vystavěny na pozemcích ve vlastnictví jiné osoby (parc. č. 129/11, 138/5, 138/4 v k. ú. Klecany). V roce 2010 byla mezi vlastníkem pozemků a Psychiatrickým centrem Praha (od 1. 1. 2015 NÚDZ) uzavřena smlouva o smlouvě budoucí o zřízení věcných břemen za účelem realizace výstavby projektu Národního ústavu duševního zdraví, na jejímž základě měla být uzavřena smlouva o zřízení věcných břemen, která by upravovala vzájemné vztahy mezi vlastníkem stavby NÚDZ a vlastníkem pozemků. K uzavření smlouvy ani k jinému řešení neuspokojivého stavu nedošlo.

Dalším zjištěním kontroly je skutečnost, že naopak pozemek parc. č. 129/9 v k. ú. Klecany (který je součástí odbočky z veřejné komunikace k areálu NÚDZ a současně je jediným přístupem na tři výše uvedené cizí pozemky) je vlastnictvím ČR s příslušností hospodaření pro NÚDZ a ani vůči němu nejsou nijak upraveny vzájemné užívací vztahy mezi NÚDZ a vlastníkem pozemků.

Tím, že NÚDZ od roku 2010 smluvně neupravil právní vztahy související s existencí rozdílného vlastnictví stavby a pozemků, nepostupoval v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb., neboť nevyužil všechny právní prostředky k hájení práv státu jako vlastníka a při ochraně majetku.

6. Projekt *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví*

Smlouva o poskytnutí podpory na řešení projektu výzkumu a vývoje č. MŠMT-43760-43760/2015 byla podepsána dne 7. 12. 2015 a nabyla účinnosti 1. 1. 2016. Zahájení řešení projektu bylo dne 1. 1. 2016, datum ukončení projektu bude 31. 12. 2020. Celkové uznané náklady projektu na celou dobu projektu činí 547 060 tis. Kč, z toho schválená výše účelové podpory činí 273 530 tis. Kč.

Předmětem projektu *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví* je posílit činnosti a zajistit udržitelnost NÚDZ a dále rozvinout výzkumnou, vývojovou a inovační činnost stávajícího NÚDZ. Kontrolou byly prověřeny finanční prostředky ve výši 2 983 089 Kč.

Z předložených 114 účetních dokladů bylo v 10 případech zjištěno, že některé náklady nebyly způsobilé, protože se nevztahovaly k nákladům souvisejícím s projektem *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví*, ale jednalo se o náklady vynaložené v souvislosti s řešením jiných projektů. NÚDZ ve smyslu ustanovení § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb. v roce 2016 neoprávněně použil peněžní prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu tím, že částku celkem ve výši 46 685 Kč, účelově určenou na řešení projektu *Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví* v rozporu se smlouvou o poskytnutí podpory na řešení projektu výzkumu a vývoje použil na úhradu nákladů, které bezprostředně nesouvisely s řešením tohoto projektu.

7. Další vybrané projekty

Dne 19. 2. 2013 uzavřel NÚDZ s Grantovou agenturou České republiky smlouvu o poskytnutí dotace na podporu grantového projektu č. 13-26601S panelu č. P303 v rámci grantového *Projektu Tau v patologii centrálního nervového systému: neurotoxická a autoimunitní komponenta* (dále jen „projekt Tau“).

Celková přiznaná podpora činila 5 085 000 Kč, doba řešení projektu byla stanovena od 1. 2. 2013 do 31. 12. 2016. Kontrolou byly prověřeny veškeré náklady vztahující se k přijaté podpoře na řešení daného grantového projektu Tau.

Při kontrole 131 účetních dokladů bylo v 10 případech zjištěno, že náklady v celkové výši 53 480,74 Kč byly nezpůsobilé, protože se nevztahovaly k nákladům souvisejícím s projektem Tau anebo vznikly před začátkem řešení projektu či po jeho ukončení.

NÚDZ ve smyslu ustanovení § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., neoprávněně použil peněžní prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu tím, že peněžní prostředky ve výši 53 480,74 Kč účelově určené na řešení grantového projektu Tau v rozporu se smlouvou o poskytnutí dotace.

8. Neúčinný vnitřní kontrolní systém

Kontrolou bylo zjištěno, že útvar interního auditu není zřízen, organizační řád NÚDZ ze dne 1. 8. 2015 ani statut NÚDZ ze dne 6. 9. 2016 informaci o útvaru interního auditu neobsahují.

Interní audit byl zajišťován v omezeném rozsahu 12,5 hodiny měsíčně na základě dohody o provedení práce. Předložené zprávy z kontrol nenaplnují cíle interního auditu stanovené v ustanovení § 28 zákona o finanční kontrole, zejména neobsahují hodnocení účinnosti vnitřního kontrolního systému, doporučení k předcházení nebo zmírnění rizik, nezahrnují audity na úrovni systému apod.

Jinou kontrolní činnost NÚDZ neprováděl, kontrole NKÚ nepředložil plán kontrol interního auditu. Nebyla například provedena kontrola existujících vnitřních předpisů, jejich aktuálnosti a správnosti ve vztahu k novým podmínkám a rozšířenému objemu činnosti NÚDZ, některé oblasti nebyly vnitřními předpisy upraveny vůbec.

NÚDZ vnitřním předpisem např.:

- nenastavil zásady odpisování – odpisový plán,
- neupravil, jaké informace v účetní závěrce dle ustanovení § 19 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb. považuje za významné,
- nestanovil, v jakých případech bude postupovat podle ustanovení § 69 odst. 3 vyhlášky č. 410/2009 Sb. a nepoužije metodu časového rozlišení, protože tuto informaci nepovažuje za významnou,
- nestanovil, jakou informaci nepovažuje za významnou ve vztahu k účtování na podrozvahových účtech a nebude o ní v souladu s ustanovením § 48 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb. účtovat,
- nestanovil, které náklady související s pořízením dlouhodobého majetku bude při pořizování dlouhodobého majetku zahrnovat do pořizovací ceny,
- neupravil způsob přepočtu cizí měny na českou,
- nenastavil pravidla, pravomoci a odpovědnosti při majetkoprávních dispozicích s majetkem.

V důsledku toho NÚDZ včas nezjistil nedostatky v nakládání s majetkem a peněžními prostředky, které v kontrolovaném období vedly k tomu, že NÚDZ postupoval v rozporu se zákonem č. 563/1991 Sb., zákonem č. 218/2000 Sb., zákonem č. 219/2000 Sb. a jejich prováděcími předpisy, např.:

- stanovil nesprávné ocenění pořizovací ceny majetku – budovy NÚDZ,
- chybně účtoval o odpisech majetku,
- neúčtoval o časovém rozlišení nákladů na pojistné,
- neúčtoval na podrozvahových účtech o podmíněných závazcích z důvodu užívání cizího majetku,
- nevydával rozhodnutí o nepotřebnosti majetku nebo je vydával pozdě,

- nezjistil nesoulad mezi nemovitým majetkem evidovaným v katastru nemovitostí, skutečností a účetním stavem.

9. Ministerstvo zdravotnictví

Od 1. 1. 2015, kdy byl zahájen provoz NÚDZ, poskytlo MZd jednorázový příspěvek ve výši 25 mil. Kč, a to v roce 2016 na podpůrné projekty v oblasti psychiatrické péče v ČR. Pravidelné příspěvky na provoz NÚDZ Ministerstvo neposkytuje a ani nerozpočtuje.

K podobě a míře financování NÚDZ po roce 2020 ministerstvo sdělilo, že se jedná o relativně vzdálené období, které jde nad rámec současného rozpočtového výhledu. Je zřejmé, že MZd nezná skutečnou finanční potřebu své příspěvkové organizace, čímž neplní dostatečně povinnosti vyplývající z ustanovení § 39 zákona č. 218/2000 Sb.

MZd od roku 2014 do doby ukončení kontroly NKÚ neprovedlo u NÚDZ žádnou veřejnosprávní kontrolu hospodaření a nakládání s finančními prostředky.

Seznam použitých zkratk:

AZV	Agentura pro zdravotnický výzkum České republiky
GA ČR	Grantová agentura ČR
IGA	Interní grantová agentura
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPU	projekt LO1611 <i>Udržitelnost pro Národní ústav duševního zdraví</i>
NPU I	Národní program udržitelnosti I
NÚDZ	Národní ústav duševního zdraví
OP	operační program
PCP	Psychiatrické centrum Praha
projekt Tau	<i>Projekt Tau v patologii centrálního nervového systému: neurotoxická a autoimunitní komponenta</i>
RVO	rozvoj výzkumných organizací
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
VaV	výzkum a vývoj
VZ	veřejná zakázka

Tabulka č. 1: Vybrané položky rozvahy v netto hodnotách

Položka (název)	Období					
	2014		2015		2016	
	(v Kč)	(v %)	(v Kč)	(v %)	(v Kč)	(v %)
AKTIVA CELKEM	809 550 568,47	100,00	723 422 256,26	100,00	656 111 335,92	100,00
Stálá aktiva	378 732 664,86	46,78	654 312 533,73	90,45	631 440 274,77	96,24
Dlouhodobý hmotný majetek	374 294 194,84	98,83	633 816 374,14	96,87	616 044 578,78	97,56
<i>Pozemky</i>	40 775 962,13	–	40 775 962,13	–	40 775 962,13	–
<i>Stavby</i>	0,00	–	448 082 440,04	–	440 556 325,71	–
<i>Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí</i>	4 605 538,64	–	144 957 971,97	–	132 837 290,94	–
Oběžná aktiva	430 817 903,61	53,22	69 109 722,53	9,55	24 671 061,15	3,76

Zdroj: rozvahy NUDZ sestavené ke dni 31. 12. 2014, k 31. 12. 2015 a k 31. 12. 2016.

Tabulka č. 2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty v hlavní činnosti v Kč

Položka výkazu zisku a ztráty	Období			Meziroční změna	
	2014	2015	2016	2015/ 2014	2016/ 2015
	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v %)	(v %)
Náklady celkem	95 489 532,63	203 200 793,24	222 049 750,79	112,80	9,28
Náklady z činnosti	95 342 731,70	203 036 111,97	217 274 001,15	112,95	7,01
<i>Spotřeba materiálu</i>	5 129 727,19	11 318 100,68	7 296 769,74	120,64	–35,53
<i>Spotřeba energie</i>	3 169 141,50	5 819 977,43	5 248 425,03	83,65	–9,82
<i>Ostatní služby</i>	7 695 706,84	11 072 375,02	11 707 870,95	43,88	5,74
<i>Mzdové náklady</i>	55 722 281,00	120 091 196,00	117 951 171,00	115,52	–1,78
<i>Zákonné sociální pojištění</i>	18 092 969,00	40 083 063,00	38 750 328,25	121,54	–3,32
<i>Zákonné sociální náklady</i>	533 408,97	1 217 678,41	1 726 353,00	128,28	41,77
<i>Odpisy dlouhodobého majetku</i>	1 441 178,00	671 843,00	27 026 923,97	–53,38	3 922,80
Výnosy celkem	95 494 151,33	224 385 679,50	218 029 761,82	134,97	–2,83
Výnosy z činnosti	31 091 165,30	25 908 869,51	46 936 364,02	–16,67	81,16
Výnosy z transferů	64 369 554,84	198 408 797,02	171 091 036,09	208,23	–13,77
<i>Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů</i>	64 369 554,84	198 408 797,02	171 091 036,09	208,23	–13,77
Výsledek hospodaření					
Výsledek hospodaření před zdaněním	4 618,70	21 184 886,26	4 971,03	458 576,39	–99,98
Výsledek hospodaření běžného účetního období	4 618,70	21 184 886,26	–4 019 988,97	458 576,39	–118,98

Zdroj: výkazy zisku a ztráty NUDZ sestavené za účetní období od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014, od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 a od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016.